

CONGRES – AUTISME – 8^E EDITIE

19 november 2020

Programma

09.00 Dr. Guido van de Luitgaarden – Introductie

09.30 Prof. Dr. Meike Bartels - Geluk: genen, omgeving en stabiliteit in mensen met autisme

10.30 Drs. Eleonoor van Gerven - Onderwijs aan begaafde leerlingen met een stoornis in het autisme spectrum

11.30 Pauze

12.00 Anton Horeweg M SEN - Didactisch handelen bij kinderen met autisme

13.00 Dr. Jeroen de Winter - Over aandacht voor seks en relaties in het samenwerken met jongeren en volwassenen met autisme

14.00 Pauze

14.15 Drs. Birgitta Kox - Ouderschap van een kind met autisme

15.15 Sandra Stultiens M Sen - Pedagogisch handelen in de klas

16.15 Pauze

16.30 Drs. Lisa Snip en Drs. Vivian Snouckaerts - Autismen en aanstaand ouderschap

17.30 Loek Boesten - Emotie- en stressregulering middels muziek

18.30 Afsluiting

Let op: dit is een optionele tijdsplanning waarbij het congres binnen 1 dag te volgen is. Omdat het congres momenteel online te volgen is (i.v.m. Covid-19), hebben deelnemers een maand de tijd om het programma te doorlopen.

Sprekers

Prof. Dr. Meike Bartels

Bijdrage: Geluk: genen, omgeving en stabiliteit in mensen met autisme

Meike Bartels is University Research Chair hoogleraar Genetica en Welzijn bij de Afdeling Biologische Psychologie, Vrije Universiteit Amsterdam. Na een stage bij het Queensland Institute of Medical Research in Brisbane, Australië, studeerde ze af in Biologische Psychologie aan de Vrije Universiteit. Haar master degree richtte zich op de fysiologische psychologie, met speciale aandacht voor Gedragsgenetica. Ze promoveerde in 2003. Ze bracht de laatste maanden van haar Phd Project door aan het Virginia Institute of Psychiatric and Behavior Genetics, Richmond, VA, VS. In 2014 werd zij benoemd tot Hoogleraar onder het competitieve en eervolle University Research Programma van de VU. Ze publiceerde

meer dan 200 papers in peer-reviewed tijdschriften, waaronder het eerste moleculair genetische bewijs voor welzijn in PNAS en de eerste genetische variant voor welzijn in Nature Genetics. Ze kreeg een prestigieuze European Research Council Consolidator-beurs om haar onderzoekslijn over genetica en welzijn op te bouwen, uit te breiden en te consolideren. Zij is de president van de Behavior Genetics Associations en de president-elect van de International Positive Psychology Association. Ze ontving verschillende internationale onderscheidingen. In 2016 werd ze verkozen tot een van de 400 meest succesvolle vrouwen onder de 45 jaar in Nederland. Ze leidt en begeleidt verschillende onderzoeksprojecten om zicht te krijgen op de onderliggende bronnen van variatie op Welzijn. Als moeder van vier kinderen (in de leeftijd van 7 tot 13 jaar) hoopt ze bovendien vrouwelijke wetenschappers te inspireren een academische carrière na te streven en tegelijkertijd een gezin te stichten.

De een geeft een 8 aan zijn leven de andere een 5. De een voelt zich bijna altijd gelukkig, de ander maar af en toe. Waar komen deze verschillen in geluksgevoel vandaan? En zijn deze gevoelens hetzelfde in mensen met autisme? Aan de hand van de waardevolle data van het Nederlands Tweelingen Register en het Nederlands Autisme Register laat Meike Bartels zien of er verschillen zijn in geluk tussen mensen met en zonder autisme. Tevens laat ze zien dat verschillen in geluksgevoel voor een deel komen doordat mensen genetisch van elkaar verschillen. Hoe gaat dit onderzoek eigenlijk in zijn werk en wat betekent het nu eigenlijk als geluk voor een deel erfelijk bepaald is? Kunnen we er dan niks aan veranderen?

Drs. Eleonoor van Gerven

Bijdrage: Onderwijs aan begaafde leerlingen met een stoornis in het autisme spectrum

Eleonoor van Gerven studeerde pedagogiek. Na enkele jaren aan de Radboud Universiteit werkzaam te zijn geweest begon zij begin jaren negentig haar eigen onderwijsadvies- en opleidingspraktijk Slim! Educatief.

Zij ontwikkelde o.a. de geaccrediteerde post-hbo-registeropleidingen Specialist Begaafdheid; Specialist Begaafd & Speciaal; en Specialist Verrijkingsonderwijs. Eleonoor is auteur van diverse boeken over begaafdheid. Zij publiceerde onder andere 'Begaafd begeleiden', 'Aan de slag met Slimme kleuters', 'Goed onderwijs voor begaafde leerlingen' en 'De Gids, over begaafdheid in het basisonderwijs.'

Wie onderwijs verzorgt aan begaafde leerlingen met een stoornis in het autisme spectrum kan ervaren dat strategieën die normaal gesproken goed werken voor onderwijs aan begaafde leerlingen, in deze context minder lijken aan te slaan. Datzelfde geldt voor strategieën die normaal gesproken goed lijken te werken bij leerlingen met autisme. Soms bestaan bij een leerling paradoxale behoeften waarop onvoldoende ingespeeld kan worden als slechts een van beide perspectieven wordt ingenomen. Om effectief te kunnen begeleiden in onderwijs-leersituaties is het relevant om te verkennen hoe een 'multifocale bril' kan bijdragen tot positieve begeleidingsstrategieën. In deze presentatie gaat Eleonoor van Gerven uit van de uniciteit van de leerling en de diversiteit die waarneembaar is onder begaafde leerlingen met een stoornis in het autisme spectrum. Daarbij wordt het accent gelegd op de "strength-based and talent focused approach" zoals deze op het Bridges 2e Center for Research and Professional Development (Studio City, USA) wordt ingezet voor de begeleiding van dubbel-bijzondere leerlingen.

Anton Horeweg M SEN

Bijdrage: Didactisch handelen bij kinderen met autisme

Anton is gedragsspecialist (M SEN) en ruim dertig jaar leraar in het basisonderwijs. Daarnaast is hij lerarenopleider / coach en auteur van de handboeken Gedragsproblemen in de klas in het basisonderwijs en van Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs. Deze boeken zijn verplichte literatuur bij een groot aantal lerarenopleidingen. In 2018 verscheen zijn onderwijsboek De traumasensitieve school. Anton is ook auteur van de website www.gedragsproblemenindeklas.nl Hij heeft zitting in Expertteams Project Leerkracht (NCOJ) en Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie (KC-KJP). Daarnaast is hij veelgevraagd spreker op scholen en congressen.

Kinderen met autisme hebben het niet altijd gemakkelijk op school. Ze moeten op hun tenen lopen om aan de complexe en onzichtbare verwachtingen van het schoolleven te kunnen voldoen. Dat kost veel inspanning en kan gemakkelijk leiden tot overprikkeling en stress. De leerkracht zal in de communicatie met deze kinderen dan ook een aantal basisregels in acht moeten nemen, die het contact kunnen vergemakkelijken. Anton Horeweg laat zien hoe dit in de praktijk gestalte kan krijgen.

Dr. Jeroen Dewinter

Bijdrage: Over aandacht voor seks en relaties in het samenwerken met jongeren en volwassenen met autisme.

Dr. Jeroen Dewinter studeerde orthopedagogiek aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL). In 2005 werd hij erkend lid van de Vlaamse Vereniging voor Gedragstherapie na de postacademische opleiding aan de KUL. Hij werkte achtereenvolgens in de bijzondere jeugdzorg in Vlaanderen en in de kinder- en jeugdpsychiatrie (UKJA Antwerpen). Jeroen promoveerde op onderzoek naar de seksuele ontwikkeling van adolescente jongens met autisme bij Tranzo, Tilburg University. Hij is verbonden aan het team jongvolwassenen en de dagbehandeling autisme bij GGzE.

Als er al aandacht is voor seks en relaties in de zorg en in het samenwerken met jongeren en volwassenen met autisme, dan is die vooral gericht op problemen, maar er wordt nog vaker amper aandacht besteedt aan dit thema. Dit is een stelling die we niet helemaal hard kunnen maken op basis van onderzoek maar die voor veel mensen herkenbaar lijkt. Toch is een belangrijke vraag van volwassenen met autisme om meer aandacht te hebben voor preventie en ondersteuning van seksueel en relationeel welbevinden. Dat betekent concreet praten over seks en relaties, maar ook aandacht hebben voor seksuele diversiteit, identiteit en specifieke uitdagingen die mensen met autisme kunnen ervaren. Deze sessie biedt handvatten om dat in de praktijk vorm te geven, en ruimte om hierover in gesprek te gaan.

Drs. Birgitta Kox

Bijdrage: Ontmoetingen in de wereld van autisme

Birgitta Kox is GZ-psycholoog en orthopedagoog-generalist. Zij is gespecialiseerd in autismspectrumstoornissen en is jarenlang werkzaam in de geestelijke gezondheidszorg en als consulent bij het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE).

Een autismspectrumstoornis bij een kind raakt niet alleen het kind, het raakt ook ouders in hun ouderschap. Ouders worden kwetsbaarder in het opdoen van goede ouderervaringen en lijken niet meer vanzelfsprekend uit te kunnen gaan van hun ouderlijke intuïtie. Zij kunnen om die reden, al dan niet versterkt door de reacties vanuit de omgeving, al vroeg als opvoeder aan zichzelf gaan twijfelen. Niet zelden worden ouders ook geconfronteerd met de erfelijkheid van autisme. Is er sprake van herhaling van gevoelens uit de eigen kindertijd of blijkt sprake van een autismspectrumstoornis bij één van de ouders. Wat betekenen deze

en andere ouderervaringen voor de samenwerkingsrelatie van ouders en professional? Hoe kunnen professionals aansluiten bij de behoeften van ouders?

Sandra Stultiens M SEN

Bijdrage: Pedagogisch handelen in de klas

Sandra Stultiens werkt als leerkracht, intern begeleider en autismspecialist in het speciaal voortgezet onderwijs. Zij is co-auteur van "Prikkel in de groep" waarin zich richt op prikkelverwerking bij jeugdigen met autisme.

Voor leerkrachten kan het soms lastig zijn om leerlingen met autisme in de klas te hebben. Het vergt inzicht en kennis om anders te kijken naar het, soms moeilijk te begrijpen, gedrag dat deze leerlingen kunnen voortonen. Daarnaast heb je als leerkracht ook nog andere leerlingen in de groep die aandacht nodig hebben. In deze presentatie staat de groep waarin het kind met autisme zit centraal. Hoe kun je als leerkracht je groep zo organiseren dat het voor alle leerlingen prettig is en je leerlingen die het nodig hebben extra aandacht kunt geven? Autisme, samenwerking met ouders, klassenmanagement, verduidelijken en anders kijken naar gedrag zijn begrippen die tijdens deze sessie centraal staan.

Drs. Lisa Snip

Bijdrage: Autisme en ouderschap

Lisa Snip is GZ-psycholoog bij GGZ Noord-Holland-Noord, cognitief gedragstherapeut VGCT en gespecialiseerd in autisme.

De komst van een baby is voor alle ouders een ingrijpende gebeurtenis. Voor mensen met autisme kan deze ervaring echter nóg ingrijpender zijn. Vaak vallen dagelijkse routines vlak na de geboorte geheel weg. Daarnaast komen er onzekerheden bij rondom het aanvoelen van, en inspelen op, wat de baby nodig heeft. En ook het omgaan met de snelle veranderingen en verschillende prikkels kan veel stress geven. Ouders met ASS kunnen extra geconfronteerd worden met deze, voor hen vaak al lastige, factoren. Het reguleren van hun stress en emoties kan hierbij erg op de proef gesteld worden. In deze deelsessie gaan Lisa Snip en Vivian Snouckaert in op hoe professionals kunnen bijdragen aan het versterken van de balans van ouders met autisme. Hierbij zullen zij ingaan op verschillende fases (zoals de kindwens, het zwanger worden, de zwangerschap en bevalling) en wat daarin moeilijkheden en helpende factoren kunnen zijn. Ook zullen verhalen en belevingen van ervaringsdeskundigen op dit gebied aan bod komen tijdens deze deelsessie.

Drs. Vivian Snouckaert

Bijdrage: Autisme en ouderschap

Vivian Snouckaert is GZ-psycholoog en werkzaam bij het Autisme Expertisecentrum en psychologenpraktijk Pro InSight. Zij is gespecialiseerd in diagnostiek en behandeling van volwassenen met autisme.

Vivian Snouckaert verzorgt deze presentatie samen met haar collega Lisa Snip.

Loek Boesten

Bijdrage: Muziek als middel voor stressregulering bij mensen met een (L)VB en autisme

Loek Boesten studeerde schoolmuziek aan het Conservatorium van Maastricht. Na zijn opleiding ging hij aan de slag als muziektherapeut en hij werkt inmiddels meer dan 30 jaar als muziekagoog in de zorg voor mensen met een (licht) verstandelijke beperking. Loek

ontwikkelde verschillende programma's om muziek laagdrempelig in te zetten in de begeleiding en behandeling van mensen met een (licht) verstandelijke beperking. Hoe kan muziek op een laagdrempelige wijze worden ingezet voor emotie- en stressregulering voor en door mensen met een (licht) verstandelijke beperking en autisme? Loek Boesten laat aan de hand van uniek beeldmateriaal zien hoe muziek door hulpverleners en leerkrachten kan worden ingezet ten behoeve van emotie- en stressregulering bij deze doelgroep. Hij maakt daarbij optimaal gebruik van hedendaagse multimedia die op een creatieve wijze zijn verwerkt in zijn programma's.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido van de Luitgaarden is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.